

УДК 334

ASPECTS OF STRATEGY OF MERGERS AND ACQUISITIONS
AGRICULTURAL INDUSTRIAL COMPLEX OF UKRAINE
АСПЕКТИ СТРАТЕГІЇ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ
АГРАРНО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Mitskevych N.V. / Міцкевич Н.В.

s.e.s., as.prof. / к.е.н., доц.

Trotska T. O. / Троцька Т.О.

*master's degree / магістр**Petro Mohyla Black Sea National University,**Mykolayiv, 68 Desantnykiv Street 10, 54003**Чорноморський національний університет імені Петра Могили,**Миколаїв, 68 Десантників 10, 54003*

Анотація. У роботі розглянуто проблеми конкурентної боротьби підприємств аграрно-промислового комплексу України. Досліджено активну участь іноземних інвесторів у процесі злиття та поглинання, визначено, що зовнішні умови, мінливість ринкової економіки змушують підприємства поглинати конкурентів або об'єднуватися з ними заради росту, зниження витрат, регіональної експансії.

Ключові слова: аграрно-промисловий комплекс, земельні ресурси, конкурентна боротьба, процес злиття та поглинання підприємств, прямі іноземні інвестиції.

Вступ.

Процес глобалізації сучасної ринкової економіки, конкурентна боротьба окремих виробництв, галузей створюють передумови застосування стратегії злиття та поглинання. Українські компанії стають активними учасниками на ринку злиттів та поглинань в якості придбаних. Протягом останнього десятиліття середньосвітовий показник участі іноземних інвесторів у національних процесах злиття та поглинання, який утримувався на рівні 25-30%, суттєво збільшився [1].

Комплексні дослідження даних процесів проведені відомими аналітичними компаніями Bloomberg, Bureau Van Dijk, IMMA, InVenture, KPMG та ін. Проте, багато аспектів потребують подальшого вивчення, зокрема питання удосконалення стратегії злиття та поглинання вітчизняних підприємств. Це обумовлює необхідність вивчення світового досвіду застосування стратегії злиття та поглинання.

Основний текст. Головним мотивом злиття та поглинання є подорожчання компанії, основна мета проведення даної процедури - капіталізована вартість поглинутої компанії. На рішення щодо проведення угоди спонукає коригування стратегії, ефект синергії, диверсифікація, невдале управління, купівля недооцінених активів, податкові мотиви, ринкова перевага.

Злиття в Україні здійснюються двома способами: консолідація – вид злиття, при якому дві або більше компаній припиняють існування, створивши нову, якій передано всі активи, права та зобов'язання; приєднання – вид злиття, при якому одна компаній приєднується до іншої, припиняючи своє існування, і всі активи, права та зобов'язання передаються вже існуючій. В Україні не мають належного законодавчого регулювання процесів здійснення недружніх

поглинань, в той час, як в США нормативно закріплена процедура здійснення тендерних пропозицій, а також відповідальність за порушення цих правил, що захищає права акціонерів від небажаного захоплення компанії.

Міжнародні процеси злиття та поглинання (Mergers and Acquisitions, далі – M&A) являють собою одну з провідних особливостей глобалізації транснаціональних компаній, а Північну Америку вважають найбільш активним M&A-регіоном світу [2]. Встановлено, що основними учасниками на світовому ринку є США, Китай, Великобританія, Канада, Франція, Польща.

За 2017 рік 22% від загальної кількості та 31% від загальної вартості складають американські угоди, 14% та 15% відповідно займають китайські. Узагальнення проведення світового аналізу дало можливість виявити галузеву структуру ринку M&A-угод (рис. 1). Найбільш привабливими для світового ринку M&A угод в 2017 році стали фінансова галузь та телекомунікації, що складають 47% від усіх угод.

Іноземні компанії використовують угоди зі злиття та поглинання не лише для посилення конкурентних переваг, але і як інструмент перерозподілу власності за допомогою рейдерства як специфічної форми ворожих поглинань, обумовлених нестабільністю приватної власності та нерозвиненістю корпоративного права.

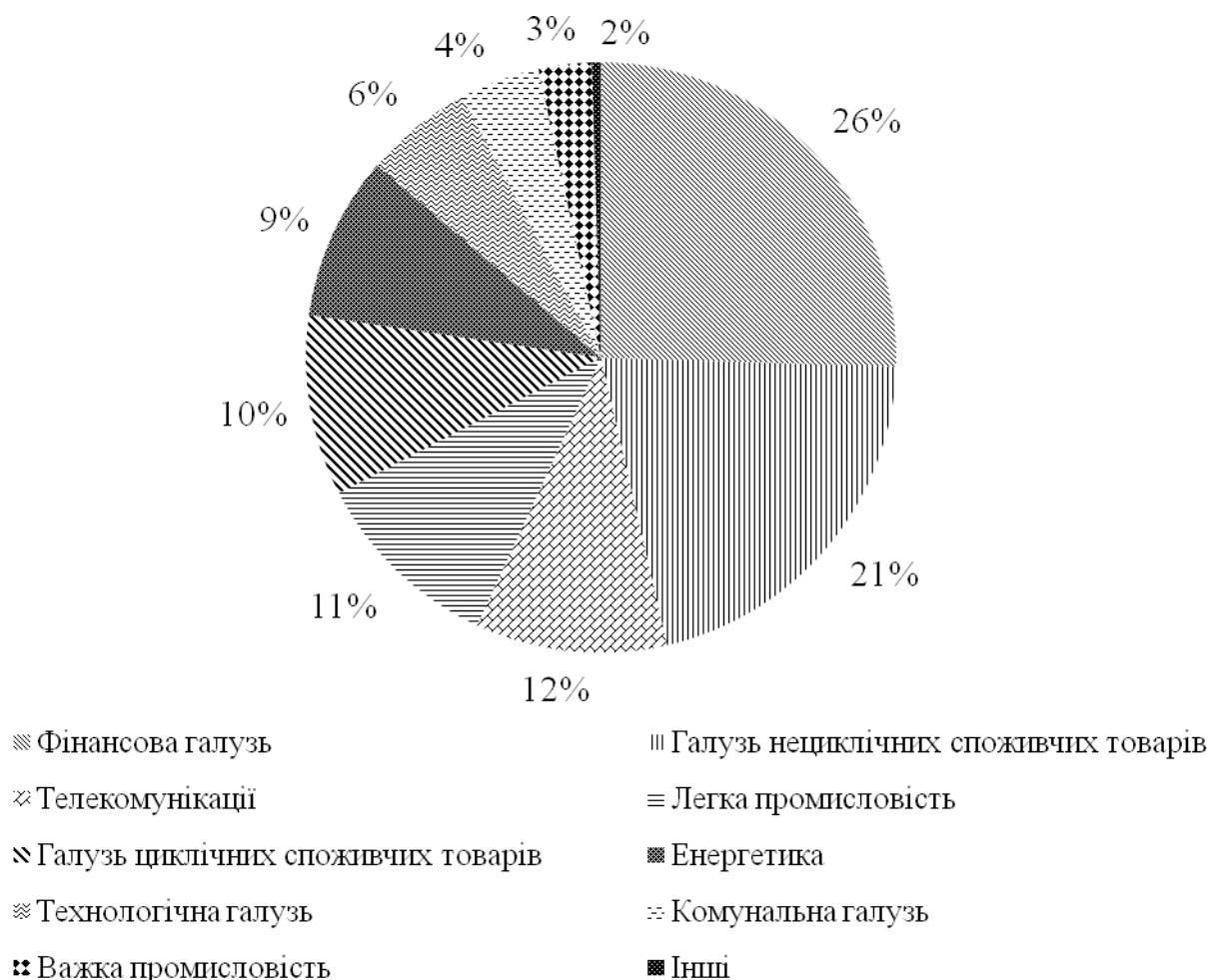

Рис. 1. Галузева структура світового ринку M&A угод в 2017 р.

Джерело: [3].

Наведемо загальну динаміку кількості та вартості укладених угод М&А на світовому ринку за 2012-2017 рр. (табл. 1):

Таблиця 1

Динаміка кількості та вартості угод М&А на світовому ринку

Рік	Кількість угод	Вартість угоди (млн. дол)
2012	85 325	3 329 556
2013	92 741	3 698 861
2014	102 746	4 811 910
2015	109 615	5 871 017
2016	104 559	4 892 779
2017	96 082	4 740 696

Джерело: [4].

Однією з провідних галузей української економіки є аграрна. Це підтверджує той факт, що половина з найбільших угод 2017 року стосується аграрного сектору.

Активізація ринку злиття та поглинання підприємств аграрно-промислового комплексу внаслідок утворення агрохолінгів спричинено зростанням темпів консолідації землі, оскільки це є основним активом, який забезпечує дохідність аграрного виробництва.

Тенденціями активізації стратегії злиття та поглинання в аграрному бізнесі є збільшення та накопичення площ земельних ресурсів, вихід на міжнародний ринок капіталу, залучення іноземних інвестицій та реорганізація компаній (рис. 2).

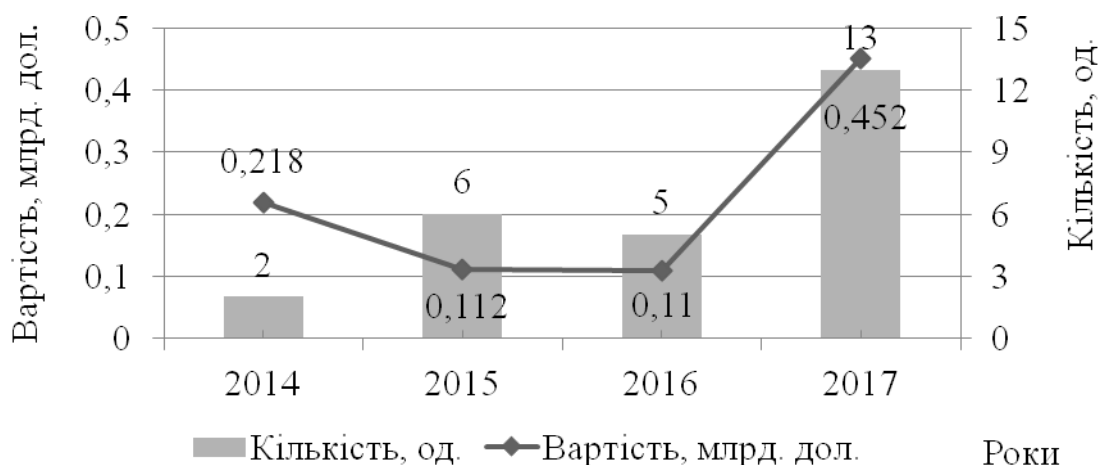

Рис. 2 Динаміка М&А-угод аграрної галузі в Україні за 2014-2017 рр.

Визначено, що на ринку зернової продукції індекс Харфіндаля-Хіршмана за 2013/14 МР дорівнює 2051,4 одиниць; а за 2017/2018 – 2177,5 одиниць.

Це свідчить про наявність високої концентрації ринку, низького рівня

конкуренції, високого рівня ризиків, а основними чинниками зниження конкурентоспроможності вітчизняних сільськогосподарських підприємств є прогалини нормативно-правового забезпечення в аграрній сфері, диспаритетна цінова політика аграрної продукції, зниження якості трудових ресурсів підприємств, дефіцит інвестицій в аграрну галузь.

Висновки.

Досліджено, що динаміка угод аграрної галузі має тенденцію до стрімкого зростання. Сучасні вітчизняні агрохолдинги з'явилися в результаті поєднання стратегії горизонтальних та вертикальних типів M&A. За 2017 рік загальна вартість угод агросектору зросла на 312% до 2016 року та складає 452,5 млн дол. Вплив прямих іноземних інвестицій на динаміку угод складає 37,87%; частка інших факторів – 62,13%. Більша частина з найбільших угод 2017 року та першої половини 2018 року припадає на аграрний сектор.

Український ринок злиття та поглинання можна віднести до молодих ринків, що знаходяться на стадії розвитку. Про незрілість вітчизняного ринку свідчить невелика частка участі компанії в світовому розрізі.

Література:

1. Иванов Ю.В. Слияния, поглощения и разделение компаний : стратегия и тактика трансформации бизнеса / Ю.В. Иванов. – М.: Альпина Паблишер, 2001. – 245 с.
2. Financial Times Special Report: Deal and Dealmakers. – 2010. – 27 p.
3. Global M&A market review. Financial rankings 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.bloomberglp.com/professional/sites/10/Bloomberg-Global-MA-Financial-Rankings-FY-2017>
4. Overview of the global M & A market 2017. – [Electronic resource] – Access mode: <https://inventure.com.ua/analytics/investments/obzor-globalnogo-rynka-manda-2017>

References:

1. Ivanov Yu.V. Mergers, acquisitions and division of companies: strategy and tactics of business transformation / Yu.V. Ivanov. - M.: Alpina Publisher, 245 p.
2. Financial Times Special Report: Deal and Dealmakers. – 2010. – 27 p.
3. Global M&A market review. Financial rankings 2017. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://data.bloomberglp.com/professional/sites/10/Bloomberg-Global-MA-Financial-Rankings-FY-2017>
4. Overview of the global M & A market 2017. – [Electronic resource] – Access mode: <https://inventure.com.ua/analytics/investments/obzor-globalnogo-rynka-manda-2017>

Abstract. *The problem of competitive struggle of the enterprises of agrarian-industrial complex of Ukraine is considered in the paper. Investigated the active participation of foreign investors in the process of mergers and acquisitions, it is determined that external conditions, the volatility of a market economy compel companies to absorb competitors or to combine with them in order to grow, reduce costs, regional expansion.*

Key words: *agro-industrial complex, land resources, competitive struggle, process of mergers and acquisitions of enterprises, direct foreign investments.*

Статья отправлена: 05.06.2019 г.

© Міцкевич Н.В.